

МААДЫРЛАР САНЫ НЕМЕШКЕН

Юбилейлиг чылда Тывага «Мээң Тиилелгем» деп тускай төлевилелге дүүштүр «Чаңгысдемнигжилер» Тывада Совет Эвилелиниң он Маадырларынга база бир кижини немей тыпканнар. Ол дээрге Василий Лукьянович Полещуктур.

Эрги хөөрлерни чагайжыдып тургаш, ооң чевээнче кичээнгей сала бергеннер. Хөрээнде маадыр демдектиг аныяк кижиниң портреди, аңаа тургускан тураскаалда улуг сылдыс шинчилекчилерниң кичээнгейин хаара туткан. Ол атты уктаарга, Совет Эвилелиниң Маадыры Василий Лукьянович Полещук дээрзи болган.

Ооң соонда илерээни чүл дээрге, Василий Полещуктуң маадырлыг чоруунуң дугайында Приморьеде журналист Виктор Дебелев «Бедикке» деп номунга тодаргай бижээн болган. Дилээшкин ажилдарын чорудуп тургаш, «чаңгысдемнигжилер» Владивостокта редакция-биле, ооң соонда автор-биле харылзашкан. Ол бодунуң билир чүүлдерин шуптузун чугаалаан болгаш, Тываның баштыңынче бодунуң номун белек кылдыр чоруткан, дайынның маадырының адын мөңгөжидип турары дээш четтиргенин илереткен.

Ол номну Национал музейниң фондузунче дамчыткан.

—1941 чылда сержант Полещук өске он өөрү-биле кады үш хонук дургузунда Ленинград фронтузунда бедикти камгалап, бүзүлээшкинниң дээрбээнге хагдынар арганы бербейн келген—деп, музейге номну дамчыдып тура, ТР-ниң Чазааның Даргазының чөвүлекчизи Дина Оюн чугаалаан.—Ол тулчуушкун болуп турган черден сөөлүндө 150 ак финнерниң мөчүзү тывылган. Немец штабтың туттурган офицерлериниң бирээзи, байысаалга соонда мынча деп дилээн: «Ол бедикке камгалалды ыңдыг кончуг билдилиг организациястаан полковникти меңээ көргүзүңерем, аңаа бир батальон солдат чидир-дивис, а чедишкин чок болдуvus».

Ынчан дивизияның штавынче аныяк,

арнында балыглаткан черлери ам-даа эттинмээн сержантыны кирип кээрге, туттурган офицер алгырыпкан: «Таанда, кайы-нам?..»

Василий Лукьянович Полещук 1918 чылда Примор крайның Кабарга суурга төрүттүнгөн. Дайын чылдарында 326 дугаарлыг адыгжы полктуң взвод командири турган. Аңаа Совет Эвилелиниң Маадыры атты Ленин ордени-биле катый 1942 чылдың февраль 13-те тывыскан.

Чамдык медээлер езугаар алырга, ол торгаал батальонунче база кирип турган сураг бар. Ооң Берлинге четкени, майор эргени алганы ылап билдингир. Кызыл Тук орден болгаш чүгле улуг-улуг дайынчы операциялар күүсеткени дээш тыпсыр Александр Невский орден-биле база шаңнаткан. Дайын соонда, чамдык медээлерден алырга, Краснодар крайга школа директорлап турган, а өске медээлерде Сахалинге балык заводун директорлап турган дээн. Тывага ооң кажан келгени, каяа ажылдап турганы билдинмес. Василий Полещук 1952 чылда мөчээ, а канчап өлгени база тывызык. Орук-транспорт озал-ондаанга таваржып турган деп сураг бар, та Кызылга, та Шагаан-Арыгга? Ооң өөнүң ишти Евгения Куускла Таллинде чурттап турар медээ бар. Кызыл чурттуг Алексей Кириченко бир катап маадырның чевээн улгады берген херээжен кижиниң аштап-арыглап турганын душ бооп көргөн таварылга база бар.

Ынчап кээрге, Тыва-биле холбашкан он Маадырның кырынга база бир кижини немешкен. Василий Полещукка алдар болдурган мемориал Примор крайда база бар. Ооң дайылдажып турганы Подпорожьеге чоокта чаа база тураскаал көстүп келген. Истээшкин ажилдары Тывада үргүлчүлөп турар. Василий Полещуктуң фото-чуруун, Совет Эвилелиниң Маадырлары чаңгыс чер-чурттугларывыс-биле бир дөмей, чон ооң маадырлыг херектерин билип алыр кылдыр найысылалдың автобус доктаамнарында аскан.

**Дина ИВАНОВА,
Александр ЛАТОВ.**